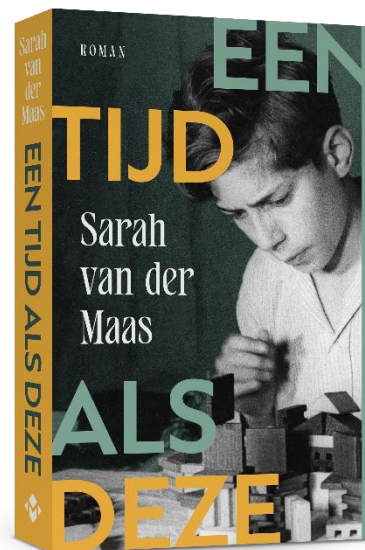

Leesclubvragen bij *Een tijd als deze* – Sarah van der Maas

1. *Een tijd als deze* is geschreven vanuit het perspectief van een Duitse nationaalsocialist.
 - a) Hoe vond je het om een verhaal vanuit dit oogpunt te lezen?
 - b) Vind je Gottfried een sympathiek personage? Waarom wel/niet?
 - c) In het verhaal komen verschillende andere personages langs, zoals de arts Hegelein, de ontheemde Hille von Blaschko, de zwarthandelaar Marengo en Gottfrieds goede vriend Ulli. Welk karakter trekt je aan? Wie juist niet?
2. Gottfried is een getalenteerd tekenaar en droomt ervan om architect te worden. Toch is het hem tot nu toe niet gelukt om door te breken.
 - a) Hoe komt dat, denk je?
 - b) *‘Het vereiste een inspanning van jaren om alleen te zien wat je wilde zien.’* (blz. 10). Hoe zie je deze ‘gave’ terug in de manier waarop Gottfried tegen zichzelf en de werkelijkheid aankijkt?
3. Gottfried houdt zich het liefst afzijdig – zowel van alles wat indruist tegen de Partijvoorschriften als van de oorlog zelf. Toch ziet hij zichzelf als een overtuigd nationaalsocialist, die bereid is offers te brengen voor zijn idealen.
 - a) Waarom denk je dat het voor hem zo belangrijk is om te blijven geloven in een ideologie die, gezien de omstandigheden, vrijwel zeker tot de ondergang is gedoemd?
 - b) Zie je door het verhaal heen een verandering in zijn houding ten opzichte van het nationaalsocialisme?
 - c) *‘U begrijpt het niet,’ zei Gottfried gedempt. (...) ‘Iets waar je in gelooft, moet je toch trouw blijven – juist als het wordt bedreigd? Wat voor waarde heeft een ideaal als je het kunt afleggen wanneer het jou te ingewikkeld wordt? (...) Is zelfverloochening niet de hoogste vorm van geloof?’* (blz. 301)
Ben je het hiermee eens?
 - d) Het conflict tussen zelfbehoud en (jezelf) opofferen vormt een terugkerend thema in het verhaal. Hoe denk jij hier over? Is het egoïstisch om je eigen leven vóór dat van de gemeenschap te stellen? En zijn er situaties waarin het ene leven meer waard is dan het andere?
4. Door de identiteit van Theodor Mencke aan te nemen wordt Gottfried noodgedwongen met Irma opgezadeld – en zij met hem. Toch groeien ze gedurende het verhaal steeds dichter naar elkaar toe.
 - a) Hoe zou je hun relatie omschrijven? Wat vind je van de manier waarop Gottfried met Irma omgaat?

- b) Denk je dat Gottfried een vermoeden heeft waarom Irma uit Hegeleins kliniek is weggelopen? Zo ja: waarom blijft hij desondanks tot op het laatste moment bij zijn besluit om haar terug te brengen?
 - c) Irma kan niet praten. Toch laat ze nu en dan doorschemeren dat ze er weldegelijk een eigen mening op na houdt. Hoe denk je dat zij over Gottfried en hun tocht denkt?
5. Gottfried is opgevoed door zijn vader, die lijdt onder een zwaar oorlogstrauma.
- a) Hoe zou je hun verhouding schetsen?
 - b) Welke invloed heeft Gottfrieds jeugd op zijn latere leven en de beslissingen die hij daarin maakt?
 - c) Aan het eind van het boek kiest Gottfried ervoor om zijn vader in de kliniek van Hegelein achter te laten, hoewel hij weet dat die laatste hem niet langer kan of wil genezen. Wat vind je van zijn keuze? Is zijn schuldgevoel hierover terecht?
6. De namen van de hoofdstukken (*Aswoensdag*, *Invocabit me*, *Reminiscere*...) verwijzen naar de liturgische kalender van de katholieke kerk. Waarom zou de auteur hiervoor hebben gekozen?
7. Het boek heeft een open einde: er wordt bijvoorbeeld niet expliciet vermeld of Gottfried inderdaad met Ulli mee naar Zweden vlucht of toch bij Irma in Berlijn blijft.
- a) Vind je dit een bevredigende afsluiting?
 - b) Hoe denk je zelf dat het verhaal verdergaat – en waarom?
8. De titel *Een tijd als deze* verwijst binnen het verhaal specifiek naar de periode van het nationaalsocialisme in Duitsland.
- a) Vind je de titel goed gekozen? Waarom wel/niet?
 - b) Zijn er parallellen te trekken tussen de periode waarin het verhaal zich afspeelt en onze huidige tijd?